

ת"פ (חיפה) 11289-02-23 - מדינת ישראל נ' יבגני גנסיין,

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 11289-02-23 מדינת ישראל נ' גנסיין
(עציר)

לפני כבוד השופט אמיר טובי, שופט בכיר
המאשימה מדינת ישראל

נגד
הנאשם יבגני גנסיין, (עציר)

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד אביה בן יאיר

ב"כ הנאשם: עו"ד אביב חוזה (מטעם הסנגוריה הציבורית)

הנאשם באמצעות הליווי

גזר דין

ההליך וכתב האישום

1. הנאשם הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעבירת שוד, לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), ובניסיון לשוד, עבירה לפי סעיף 402(א)+סעיף 25 לחוק העונשין.

2. בעובדות כתב האישום נאמר כי ביום 23.1.2023 החליט הנאשם לבצע שוד. לצורך כך, הוא הגיע לסניף בנק הדואר ברחוב הרברט סמואל 54 בחדרה, שם רשמה אחת הפקידות, לבקשתו על פתק שאחז, מספר טלפון של חברת ישראלכרט. הנאשם לקח את הפתק, יצא מסניף בנק הדואר וניגש אל בית העסק "חלום מתוק", שאל עט מאחת העובדות במקום ורשם על הפתק "בקיצר זה שוד, נא להביא את כל הכסף ומיד" (להלן: "פתק השוד").

בסמוך לאחר מכן, נכנס הנאשם לסניף בנק מרכנתיל דיסקונט ברחוב הרברט סמואל 55 בחדרה, ניגש אל אשנב בו עבדה אחת הפקידות בסניף, מסר לה את פתק השוד והורה לה באופן מאיים "עכשיו מיד תביאי לי את הכסף". בתגובה, הודיעה הפקידה לנאשם כי אין בסניף מרכנתיל קופות. הנאשם פנה לעובדת נוספת בסניף בשאלה אם הקופות סגורות,

ומשנענה בחיוב, יצא מסניף הבנק והלך בחזרה אל סניף בנק הדואר. בהגיעו אל סניף בנק הדואר, ניגש לאחד האשנבים ונשאל על ידי הפקידה היכן המספר שלו. בתגובה אמר לה הנאשם כי אין לו מספר ומסר לידיה את פתק השוד. הפקידה הודיעה לו שללא תור לא יוכל לקבל שירות. אז, דפק הנאשם על דלפק שולחן האשנב באופן מאיים והורה לה בצעקות לקרוא מה כתוב בפתק השוד. לאחר שקראה את הרשום בפתק ובשל פחדה מפני הנאשם, מסרה לו הפקידה סך של 1,700 ₪ מהקופה. הנאשם נטל את הכסף ונמלט מהמקום.

3. הנאשם הורשע לאחר שנשמעו בתיק ראיות, אך אלה התמצו בשני מומחים רפואיים, האחד מומחה בתחום הפסיכיאטרי שהעיד מטעם המאשימה, והאחר מומחה בתחום הנירולוגי אשר העיד מטעם ההגנה, וכן בעדותו של הנאשם עצמו. עדותם של המומחים הרפואיים נדרשה כדי להכריע בשאלת כשירותו של הנאשם לעמוד לדין. בסופו של דבר, החלטתי בהכרעת הדין כי על אף שהנאשם לוקה בהפרעה פסיכוטית על רקע פגיעה אורגנית מוחית, הרי שבעת ביצוע המעשים מושא כתב האישום הוא לא היה חסר יכולת להבין את פשר מעשיו ולהימנע מהם, וכי הוא מסוגל לעקוב אחר ההליך המשפטי המתנהל נגדו, ועל כן כשיר לעמוד לדין.

הראיות לעונש

4. במסגרת הראיות לעונש, הגישה המאשימה את תדפיס רישומו הפלילי של הנאשם (מע/1), ממנו עולה כי לחובתו 6 הרשעות קודמות שעיקרן עבירות רכוש ועבירות איומים.

טיעוני הצדדים לעונש

5. בפתח טיעוניה לעונש טענה המאשימה כי יש לקבוע מתחם עונש אחד לכל מסכת האירועים מושא כתב האישום, אותו יש להעמיד בטווח שבין 3-5 שנות מאסר. בהינתן עברו הפלילי של הנאשם, ועל אף נסיבותיו המיוחדות, עתרה המאשימה לגזור את עונשו בחלקו הנמוך-בינוני של המתחם לו עתרה. בנוסף, ביקשה להשית עליו מאסר מותנה לתקופה משמעותית.

6. ב"כ המאשימה הפנה לכך שבהכרעת הדין נאמר כי אין מקום להעניק חסינות לנאשם, גם בנסיבותיו המיוחדות, וכי לא ניתן לפטור אותו אוטומטית מאחריות למעשיו. לדעת המאשימה, אין מקום אף לקבל את הטענה כי הנאשם קרוב לסייג, משום שמדובר במי שיכולתו להבין את טיב המעשים שעשה ואת האיסור הטמון בהם, גם אם הייתה פגומה, לא הובילה לכדי היעדר יכולת להימנע מביצועם. גם אם התכלית בבסיס העבירות לא הייתה כלכלית, הרי שמדברי הנאשם עצמו עולה כי עמד מניע רציונלי במידה מסוימת לביצוע

העבירות בהן הורשע. מדובר במי שרוב חייו הבגירים היה נתון באשפוזים או במאסרים, ולמעשה עובר לאירוע נשוא כתב האישום הוא היה מאושפז תקופה ארוכה של למעלה מחמש שנים במסגרת צו אשפוז. בנסיבות, סבורה המאשימה כי אין לקבל את טענתו בדבר קרבה לסייג.

7. לאחר שהפנה לערכים המוגנים שנפגעו מביצוע העבירות בענייננו, למדיניות הענישה הנלמדת מהפסיקה אותה הציג, ולאחר שהתייחס בפירוט לעברו הפלילי העשיר של הנאשם, ביקש ב"כ המאשימה לקבוע כי מתחם העונש ההולם את נסיבות ענייננו מצוי בטווח שבין 5-3 שנות מאסר ולגזור על הנאשם עונש ברף הנמוך-בינוני של המתחם.

8. הסנגור ביקש שלא למצות את הדין עם הנאשם, בציינו כי חרף חומרת העבירות בהן הורשע, הרי שמידת הפגיעה בערכים המוגנים הייתה במדרג נמוך יחסית. נאמר כי רמת הענישה בגין עבירות מסוג זה נעה בין עבודות שירות ברף התחתון ומספר חודשי מאסר בפועל ברף העליון.

9. בהתייחס לנסיבות ביצוע העבירות, טען ב"כ הנאשם כי המעשים היו נעדרי תכנון, ללא הצטיידות באביזרים כגון כובע להסוואה, סכין או חפץ אחר למימוש האיום וכי האירוע בכללותו מצוי ברף נמוך מאוד של תעוזה ומסוכנות.

10. באשר לקרבה לסייג לאחריות פלילית, טען הסנגור כי אין חולק שהנאשם סובל ממצב רפואי ונפשי מורכב, לגביו התייחסו המומחים מטעם שני הצדדים. בית המשפט דחה אמנם את טענת ההגנה לקיומו של סייג לאחריות פלילית, אך יהא זה נכון לקבוע כי בהתאם לנסיבותיו של הנאשם ונסיבות המקרה, ובמיוחד נוכח חוות הדעת שהוגשו והעדויות שנשמעו מפי המומחים, הוא נמצא בקרבת הסייג לאחריות פלילית.

11. לאחר שהפנה למדיניות הענישה הנוהגת ולנסיבותיו האישיות של הנאשם, ביקש הסנגור להסתפק בתקופת מעצרו הארוכה, בשים לב לכך שמאז נעצר חלפו לא פחות מ-18 חודשים.

דברו האחרון של הנאשם

12. בדברו האחרון ביקש הנאשם שגזר הדין לא יינתן היום אלא בעוד כחודשיים-שלושה, על מנת שיוכל לחזור לבית סוהר גלבוע ומשם לכלכל את צעדיו. הנאשם הביע צער על מעשיו, על אף שלדבריו לא פגע באיש, אך הוא מבין כי מדובר בעבירה על החוק.

13. בבואו לגזור את עונשו של נאשם, על בית המשפט לפעול בהתאם לעיקרון ההלימה, המחייב קיומו של יחס הולם בין חומרת העבירה בנסיבותיה ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. לשם כך, על בית המשפט להתחשב בערכים החברתיים המוגנים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים ובכלל הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין.

14. עבירת השוד היא עבירה חמורה ויעיד על כך העונש המרבי אותו ראה המחוקק להציב בצדה, העומד על 14 שנים. אין צורך להכביר מילים לגבי הפגיעה בתחושת הביטחון הנגרמת מביצוע עבירת שוד, הן של הקורבן הישיר של העבירה והן של הציבור בכללותו. זאת, גם מקום שמעשה השוד לא כלל שימוש באלימות פיזית. בע"פ 2678/12 סלאמה אבו כף נ' מדינת ישראל (15.1.2013) עמד בית המשפט על החומרה הגלומה בעבירת השוד גם מקום שלא נעשה שימוש באלימות, בקבעו את הדברים הבאים:

"בית משפט זה חזר והדגיש את החומרה שבעבירת השוד, לאור יום, אף אם מדובר בפתק שהוגש לפקידת הדואר והגם שהשוד בוצע ללא נשק קר או חם. מעשה כזה, למרבה הצער, פוגע קשות בתחושת ביטחון העובדים. לצערנו, סניפי דואר ומקומות נוספים כדוגמתם הפכו ל"טרף קל" בידי עבריינים, גם כאלה המכורים לסמים ומבקשים לממן את צרכיהם באמצעות ביצוע עבירות מסוג זה. בנסיבות אלה, צודקת באת כוח המשיבה בטענתה, כי חובה להגן על כלל הציבור מפני עבריינים מסוג זה על ידי הרחקתם מהציבור לשם הגנה על ביטחונם (ראו: ע"פ 4204/07 סוויסה נ' מדינת ישראל (23.10.2008); ע"פ 4177/06 מדינת ישראל נ' אבו הויד (21.6.2006))."

כן ראו דברי בית המשפט ע"פ 7537/16 מזרחי נ' מדינת ישראל (30.01.2017) בקבעו כי:

"בית משפט זה עמד פעמים רבות על חומרתה של עבירת השוד - אף במצבים בהם זו נעשית ללא אלימות פיזית ומבלי שהנאשם אוזז בפועל בנשק חם או קר - וקבע כי יש בה לפגוע בביטחון האישי של קורבן העבירה, כמו גם בסדר הציבורי ובתחושת הביטחון של הציבור כולו (ראו

למשל: ע"פ 2420/15 אבטליון נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 17-15 (29.11.2015); ע"פ 8465/14 כרכי נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה (24.8.2015) 9). בענייננו, במטרה להשיג כסף קל, המערער נכנס לסניף בנק, כשהוא מצויד באמצעים שהוא סבר שיסוו את זהותו, איים על הפקידה שעבדה בסניף באותה העת, בטענה כי הוא נושא נשק, והורה לה למלא את השקית שבה אחז בכסף. ברי כי מעשים אלה הינם חמורים, וכפי שהוטעם על ידי בית המשפט המחוזי, הם טומנים בחובם פוטנציאל פגיעה רב בערכים המוגנים של הגנה על שלום הציבור והגנה על הזכות לביטחון אישי - ובכלל זה הגנה על שלומם ותחושת ביטחונם של אלה העושים את מלאכתם ונותנים שירות לציבור. זאת ועוד, הרי שפוטנציאל הפגיעה בענייננו אף מתרחב לערכים המוגנים של שמירה על זכות הקניין והגנה על פעילות עסקית תקינה. משכך, ואף שהעבירה שביצע המערער אינה ברף חומרה גבוה מבין עבירות השוד, מעשיו מחייבים ענישה הולמת, שיהא בה כדי לשדר מסר עונשי שירתיע את העבריינים הפוטנציאליים מפני ביצוע, ושיהא בה כדי לבטא את שאת נפשו של הציבור מעבירות מעין אלו. זאת, בפרט נוכח הקלות שבה ניתן לבצע עבירות מסוג זה, אשר הפכו לנפוצות במחוזותינו בשנים האחרונות (ראו: ע"פ 1702/16 מדינת ישראל נ' שושני [פורסם בנבו] פסקה 10 (17.5.2016); ע"פ 1326/14 מחאג'נה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] פסקה ז (2.6.2014); ע"פ 3470/11 בוזגלו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] פסקה " (28.11.2011)). 4

15. הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות בענייננו הם זכות הקניין, וכן השמירה על שלומו וביטחונו של הפרט ושל הציבור וגם השמירה על הסדר הציבורי ושלטון החוק.

16. בבואי לבחון את הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, אני רואה לציין כי מדובר באירועים שלא היו כרוכים בתכנון מתוחכם. נכון הוא שבהכרעת הדין קבעתי כי מדובר במעשים שהיו כרוכים בתכנון מסוים וכי לא מדובר באירוע ספונטני או כזה שנעשה באימפולסיביות רגעית. נקבע כי נראה שהנאשם היה נחוש בדעתו לבצע את זממו, עבר ממקום למקום, המתין בסבלנות לתורו ובסופו של דבר הצליח לקבל לידיו כספים מידי הפקידה שעליה איים. יחד עם זאת, לא מדובר בתכנון מתוחכם או כזה שהיה כרוך בהיערכות מורכבת. הנאשם לא הסווה את פניו בכובע, מסכה או משקפי שמש, ולא הצטייד בכל כלי או אביזר מאיים שנועד להטיל מורא על הפקידות עמן בא במגע.

17. הנזק הכספי שנגרם בפועל ממעשיו של הנאשם אינו רב. הלה הצליח לשדוד מפקידת בנק הדואר סך 1,700 ₪, שאת מרביתו זרק, כך לדבריו, לפח בסמוך לאחר צאתו מהסניף. יחד עם זאת, יש להביא בחשבון את הפחד שאחז באותן פקידות אליהן פנה הנאשם באופן מאיים. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בע"פ 3907/10 נעאמנה נ' מדינת ישראל

(23.3.2011):

"חומריתה של עבירה זו כלפי הפרט מורכבת משני נדבכים משתלבים. האחד, הפגיעה בקניינו של קורבן השוד, ובמקרה דנן - פדיון עמל יומו של בעל עסק זעיר, המיועד לזון את בני ביתו. והשני, הממד הפוגעני האלים והמאיים. גם אם יקבל קורבן השוד את כל רכושו בחזרה בלא פגע, לא במהרה יחלימו צלקותיו הנפשיות".

לצד הנזק שנגרם בפועל, יש להביא בחשבון גם את פוטנציאל הנזק שעלול היה להיגרם, שכן באירועים מסוג זה לא ניתן לצפות מראש כיצד יגיבו המעורבים או מי מהנוכחים בסביבה. ניתן לתאר על נקלה תרחיש שבו היה האירוע מסלים ומסתיים בתוצאות חמורות בהרבה מאלו שנגרמו בפועל.

18. בהתאם לסעיף 40ט(א)(9), בקביעת מתחם העונש ההולם יתחשב בית המשפט גם בקרבת הנאשם לסייג לאחריות פלילית. בהכרעת הדין מצאתי אמנם כי הנאשם כשיר לעמוד לדין וכי מחלת הנפש בה הוא לוקה לא סיכלה את יכולתו להבין את שהוא עושה ולהימנע ממעשיו ואינה שוללת מסוגלותו לעקוב אחר ההליך המשפטי ולקחת בו חלק. חרף האמור, לא ניתן להתעלם ממחלתו הנפשית המורכבת של הנאשם. הדברים עולים בבירור מחוות דעתם של שני המומחים ומעדותם בפניי. בנוסף, העובדה שבחלק מהתיקים הקודמים, בהם היה הנאשם מעורב, הוא נמצא כמי שאינו כשיר לעמוד לדין מלמדת על כך שהלה מצוי על קו התפר בין כשירות לאי כשירות לעמוד לדין, דבר המחייב לבחון בכל פעם מחדש את מידת השפעת מחלתו על מעשיו ואת מצבו בעת ביצוע העבירה. היותו מצוי על קו התפר כאמור מצביעה ללא צל של ספק כי הוא מצוי בקרבת הסייג לאחריות פלילית. נסיבה זו צריכה להילקח בחשבון בעת קביעת מתחם העונש ההולם בעניינו.

19. עיון בפסיקה המלמדת על מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, מגלה כי במקרים של ביצוע שוד או ניסיון שוד ללא שימוש באלימות, נע טווח הענישה בין שנת מאסר אחת לכל הפחות ועד 36 חודשי מאסר. להלן דוגמאות אחדות לשם המחשת הדברים:

בע"פ 1702/16 מדינת ישראל נ' שושני (17.5.2016) דובר בנאשם אשר הורשע בניסיון לשוד, לאחר שהגיש פתק לפקידה בסניף הדואר, בו דרש לקבל את הכסף ואיים, בשפה בוטה, כי ברשותו אקדח וכי הוא לא יהסס לעשות בו שימוש. העבירה לא הושלמה משנתפס הנאשם תוך כדי ביצועה. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 10 ל-24 חודשי מאסר בפועל, וגזר על הנאשם עונש של 12 חודשי מאסר בפועל. כן הופעל במצטבר עונש מאסר מותנה בן 12 חודשים שהוטל על הנאשם בתיק אחר. בערעור שהגישה המדינה על קולת העונש, קבע בית המשפט העליון כי בית המשפט המחוזי הקל

עם המשיב, וציין כי אף שעבירת שוד באמצעות פתק מאיים אינה מצויה ברף החומרה הגבוה מבין עבירות השוד, היא מחייבת ענישה מחמירה ומאסר ממושך בפועל. ערעור המדינה התקבל ולעונש המאסר התווספו 12 חודשי מאסר בפועל, כך שבסך הכל הועמד עונש המאסר בפועל על 36 חודשים.

המערער בע"פ 1382/17 ווסקר נ' מדינת ישראל (4.12.2017) הורשע על פי הודאתו בשני אירועים של שוד באמצעות פתק, בגינם הושת עליו, בין היתר, עונש מאסר בפועל של 32 חודשים. בית המשפט העליון דחה את ערעורו על חומרת העונש, וקבע כי הוא אינו חורג מרף הענישה הנוהג.

בע"פ 7537/16 שהוזכר לעיל דחה בית המשפט העליון את הערעור על חומרת העונש. המערער שם הורשע על פי הודאתו בעבירת שוד, לאחר שנכנס לבנק חבוש בקסדה ומצויד בשקית ודרש מהפקידה את הכסף, כשהוא מציין כי יש ברשותו אקדח. הפקידה מסרה לו סכום של 3,700 ₪ והוא נמלט מן המקום. בית המשפט העליון קבע כי מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא, המצוי בטווח שבין 12-42 חודשי מאסר, אינו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת בנסיבות דומות, וכי העונש שהוטל באותו מקרה - 24 חודשי מאסר בפועל - הינו ראוי.

בע"פ 5940/13 ימין נ' מדינת ישראל (7.1.2014) נדון ענינו של מי שהורשע בעבירת שוד והחזקת סמים שלא לצריכה עצמית. המערער נכנס לסניף בנק, כיסה את פניו וניגש לפקידה, תוך החזקת טלפון נייד מתחת לחולצתו באופן הנחזה כאילו ברשותו אקדח, והורה לה למסור את הכסף שבידה. הפקידה מסרה למערער סך של 3,700 ₪ במזומן. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין שנת מאסר לשלוש שנות מאסר וגזר על המערער 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש.

בע"פ 3929/15 יצחק נ' מדינת ישראל (2.11.2015) נדון ענינו של מי שהורשע על פי הודאתו בעבירת שוד. המערער נכנס לסניף בנק, הציג בפני הפקידה פתק מאיים וזו בפחדה מהמערער מסרה לו סך 10,700 ₪. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש שנע בין 12-36 חודשי מאסר לריצוי בפועל וגזר על המערער 22 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בית המשפט העליון אישר הן את המתחם והן את העונש, וזאת נוכח חומרת העבירה.

20. בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה, לערכים המוגנים שנפגעו מביצועה ולמדיניות הענישה הנוהגת, אני קובע כי מתחם העונש ההולם בענייננו נע בין 15-36 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

גזירת העונש בתוך המתחם

21. בבואי לגזור את עונשו של הנאשם בתוך המתחם, ראיתי להביא בחשבון בראש ובראשונה את הרשעותיו הרבות, כפי שהן מפורטות בתדפיס רישומו הפלילי (מע/1). מדובר ב-6 הרשעות קודמות שעיקרן בעבירות רכוש.

בנוסף, נתתי דעתי לעובדה שהנאשם בחר לנהל את משפטו, ומשכך אינו זכאי לאותה "הנחה" השמורה למי שמודה בהזדמנות הראשונה ונוטל אחריות על מעשיו. יחד עם זאת, הבאתי בחשבון כי שמיעת הראיות הייתה ממוקדת ונקודתית, והתמצתה בחקירת המומחים הרפואיים מטעם שני הצדדים, אשר העידו לגבי המחלוקת בנוגע לכשירותו של הנאשם לעמוד לדין.

22. סיכומי של דבר, על יסוד מקבץ האמור, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 20 חודשי מאסר לריצוי בפועל, שמנינם יחל במועד מעצרו ביום 23.1.2023.

ב. 8 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור משך שלוש שנים כל עבירת רכוש מסוג פשע ויורשע בגינה.

ג. 4 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור משך שלוש שנים כל עבירת רכוש מסוג עוון ויורשע בגינה.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ב תמוז תשפ"ד, 18 יולי 2024, במעמד הנוכחים.